

Kultur- og likestillingsdepartementet
Postboks 8030 Dep
0030 OSLO

Deres referanse:
Vår referanse: 24/00002-332
Vår dato: 09.09.2024

Fellesorganisasjonen (FO)
Mariboegs gate 13
0183 Oslo

Postadresse:
Pb. 4693 Sofienberg
0506 Oslo

Telefon:
+47 919 19 916

E-post:
kontor@fo.no

Bankgiro: 9001.06.35674

Bankgiro kontingent:
9001.08.71394

Org.nr:
870 953 852 MVA

fo.no

FOs innspill på høring om NOU 2024:8 Likestillingens neste steg

FO er fagforeningen for sosialarbeidere. FO organiserer 36 000 barnevernspedagoger, sosionomer, vernepleiere og velferdsvitere.

Innledningsvis i høringssvaret kommer FO med noen generelle betraktninger, før vi gir innspill på noen av tiltakene i NOUen.

FO er et feministisk forbund og mener at likestilling handler om å fremme muligheter for alle kjønn. For å oppnå likestilling må vi ha kunnskap om og målrettede tiltak mot de ulike kjønn sine særegne utfordringer i samfunnet. Mannsutvalgets NOU «Likestillingens neste steg» er et viktig bidrag til en konstruktiv og helhetlig debatt om likestilling i Norge. Den er et viktig bidrag til en bred tilnærming i kampen for et mer likestilt samfunn.

Mannsutvalgets rapport belyser særskilte utfordringer som rammer menn og gutter spesielt. Å løse disse utfordringene er ikke bare et gode for dem det gjelder, men et gode for hele samfunnet. Norge trenger en konstruktiv debatt rundt strukturelle utfordringer. Noen hevder at kvinnekamp går på bekostning av menns rettigheter eller at det ikke er behov for å adressere menns særskilte utfordringer så lenge kvinner ikke er likestilte. Dette mener FO er en kunstig konflikt. En helhetlig likestillingspolitikk kan ikke baseres på falske motsetninger. FO støtter en likestillingspolitikk som tar utgangspunkt i prinsipper om rettferdighet og samfunnsdeltakelse på like vilkår, og som har som mål å bryte ned kjønnsstereotyper. Likestillingspolitikken må derfor være flerdimensjonal – det vil si at kjønn ses i sammenheng med andre forhold.

Menn som omsorgspersoner

FO støtter at det innføres individuelle rettigheter til foreldrepenger, en utvidelse av foreldrepengeperioden og rett til to ukers betalt permisjon i forbindelse med fødsel for far/ medmor. Vi er også enig i at det er behov for å se på foreldrepermisjonsordningen. Vi støtter likevel ikke todelingen av permisjonsperioden slik utvalget foreslår. FO mener at foreldrepengeordningen må ta høyde for at det er biologiske forskjeller mellom den fødende kvinnen og far, både når det gjelder tid til restitusjon etter fødsel og amming. I

dag er 3 uker før fødsel og de 6 første permisjonsukene etter fødsel forbeholdt mor. Med bakgrunn i de diskusjoner og flere fagpersoners anbefalinger skulle vi ha ønsket at utvalget hadde drøftet om dette burde ha konsekvenser for den foreslåtte fordelingen av foreldrepermisjon. Vi hadde ønsket at man hadde sett på en ordning med todeling der man også holdt de 6 første ukene etter fødsel utenfor, og eventuelt økte antall uker permisjon noe mer. Disse ukene er til mors restitusjon etter å ha vært gjennom en fødsel, og er derfor uker mor trenger som fødende og pasient.

Når det gjelder forslaget om å etablere et trepartssamarbeid for å bedre arbeid-familiebalanse er dette et godt tiltak å gå videre med. Videre støtter vi forslaget om å utvide meklingsplikten til 6 timer før det kan reises sak for domstolen. I dag er det obligatorisk for foreldre å møte til en meklingsstund. Det er ikke godt nok, blant annet med tanke på belastningen barna får dersom foreldrene velger å avslutte meklingsstunden etter en time og tar konflikten videre i rettssystemet. Tidligere lov ga åpning for å bruke inntil tre timer med obligatorisk meklingsstund. Denne muligheten til å pålegge flere meklingsstunder var et bedre utgangspunkt for å få til reell og god meklingsstund.

FO er imidlertid kritiske til utvalgets drøftinger og begrunnelser når det gjelder de andre tiltakene knyttet til samlivsbrudd. Vi opplever at utvalget har et foreldreperspektiv. Etter FOs syn må barneperspektivet i disse konfliktfylte sakene komme først, og foran det likestilte foreldreskapet. I saker om samlivsbrudd må det være konkrete og individuelle vurderinger som ligger til grunn for hver beslutning i den enkelte sak. Da må utgangspunktet være individuelle vurderinger av barnets beste som ligger til grunn i for endringer av lovverket. Tiltak knyttet til barneloven må være utformet på en slik måte at den setter fokus på foreldres plikt til å sette barnets beste først. FO mener at barnets beste skal være det primære hensynet i alle saker som omhandler barnet.

Flytting med barnet er et tema som det ofte vil være konflikter rundt. Forslaget i NOUen om å legge flytting til foreldreansvaret vil mest sannsynlig skape flere konflikter rundt felles foreldreansvar. Det vesentlige med flytting må være hva som er barnets beste, og da må man ta utgangspunkt i barnets behov og barnets hverdag. Det viktigste spørsmålet er om forslaget vil gjøre det bedre å være barn i disse konfliktene. Slik vi ser det legger både Barnelovsutvalget og Mannsutvalget i liten grad frem ny kunnskap rundt utfordringene knyttet til flytting. Det er lite forskningsbasert kunnskap om problemene med flytting. Vi vet derfor lite om omfanget, årsakene til at noen ønsker å flytte og grunnene til at det blir konflikter rundt det å flytte med barnet. Vi vet ikke hvordan barn opplever dette og heller ikke om dagens ordning er til beste for barnet. Et forslag som handler om en lov hjemmel som en foreldre kan bruke til å innskrenke den andre forelderens bevegelsesfrihet burde bygge på forskningsbasert kunnskap om hvordan dagens ordning fungerer. Særlig hvordan den fungerer for barn. FO mener det er behov for mer kunnskap, og støtter ikke en endring på nåværende tidspunkt.

For FO er det viktig at familietjenesten består av nok fagfolk med rett kompetanse. Samtidig støtter vi utvalgets uttalelser om at en jevnere kjønnsbalanse og mangfold blant de ansatte i familieverntjenesten er viktig for å skape et likeverdig tilbud for alle. En mangfoldighet blant ansatte styrker velferdstjenestene våre.

Kjønnsforskjeller i utdanning og arbeidsliv

Vi støtter Mannsutvalgets mål om en mer praktisk orientert skole og et mindre kjønnsdelt arbeidsmarked. En mer praktisk skole er viktig for alle barn og kan bidra til å inkludere flere gutter og redusere frafall. Skal flere barn og unge oppleve mestring og trivsel i skolen, må de være trygge i skolemiljøet. Et godt skolemiljø kommer ikke av seg selv, det må skapes gjennom å investere i nok ansatte som kan følge opp enkeltelever og skolemiljøet som helhet. Miljøterapeuter, som har dette som sin kjernekompetanse, må være en viktig del av laget rundt elevene. Elever som sliter på

skolen, kan trenge oppfølging på ulike områder i livet. Det må være et tett samarbeid mellom skolen, helsetjenestene og NAV.

Et mindre kjønnsdelt arbeidsmarked kan bidra til at flere menn velger omsorgsykker og at flere kvinner velger teknologiske og mannsdominerte yrker. Det både fremmer likestilling, og et mer fleksibelt og inkluderende arbeidsmarked i møte med fremtidens utfordringer. FO støtter derfor utvalgets tiltak for å bedre situasjonen for menn og likestilling når det kommer til arbeidsliv, kjønnsnøytrale utdanningsvalg og en mer praktisk skolehverdag. Vi vil særlig fremme forslaget om å gjennomføre en nasjonal langsiktig satsing for at flere menn skal velge og gjennomføre helse-, omsorgs-, sosial og pedagogiske fag i høyere utdanning.

For å etablere en langsiktig satsing mener vi det kan være hensiktsmessig å sette ned et partssammensatt utvalg som kan vurdere aktuelle tiltak der organisasjonene innenfor kvinnedominerte yrker er representert. Aktuelle tiltak et slikt samarbeid bør se på er kjønnspoeng, deltidsutdanninger og y-vei. Norge har et veldig kjønnsdelt arbeidsmarked, og det haster å iverksette og følge opp konkrete tiltak.

En likestillingspolitikk for alle

FO mener at Likestillings- og diskrimineringsloven fremdeles må ha et særskilt søkelys på kvinners stilling i samfunnet. De viktigste likestillingsutfordringene skyldes samfunnsstrukturer som må endres. Holdninger og strukturer som fører til kvinneundertrykkning må avdekkes og motarbeides for å oppnå reell likestilling. Derfor er det ikke hensiktsmessig med en kjønnsnøytral formålsbestemmelse i loven, slik utvalget foreslår. Det er både mulig, og nødvendig, å løfte alle kjønns utfordringer med dagens lov.

FO er enig med utvalget i at det må innføres mer effektive virkemidler i likestillingspolitikken. Vi støtter derfor forslaget om at det blir utredet, utviklet og iverksatt nye metoder for likestillingsintegrasjon i offentlig myndighetsutøvelse. Kunnskap og statistikk er viktige grunnlag for politikkutvikling vi er derfor enig med utvalget når de foreslår gjennomgang og revidering av eksisterende offentlig finansierte statistiksider og indikatorer for kjønnslikestilling. Videre at det er behov for mer forskning og kunnskap om menns likestillingsutfordringer.

Likestilling i barndommen

Når det gjelder tiltak rettet mot barn og unge i NOU 2024:8 vil vi berømme Mannsutvalget for to gode forslag når det gjelder barn og unges fritidsaktiviteter. Både forslaget om å motvirke sosiale forskjeller i fritidsaktiviteter for barn og unge, og å etablere fritidsklubb i alle kommuner er viktig.

Forslaget om å innføre lekbasert læring i barnehagen støtter vi ikke. Etter vårt syn er det ikke hensiktsmessig å innføre et standardisert program eller metode for lekbasert læring i barnehagen. I tråd med tillitsreformen mener vi at vi må tillit til at barnehagelærerne og andre fagpersoner i barnehager har den nødvendige kompetanse som gir barn en best mulig forutsetning for skolestart. Ikke minst er tiltaket kritisert av mange innen barnehage- og utdanningssektoren, blant annet Utdanningsforbundet¹. Vi mener et mer hensiktsmessig tiltak å se nærmere på er innføring av fleksibel skolestart.

FO mener et systematisk likestillingsarbeid må starte tidlig da holdninger og stereotypier dannes tidlig. Dersom man skal endre likestillingssituasjonen mener FO at det er behov struktur- og systemendringer helt fra barndommen. Utvalget har flere fine

¹[Kraftig skyts mot «lekbasert læring» \(utdanningsforbundet.no\)](https://www.utdanningsforbundet.no)

enkelttiltak, men vi er bekymret for at disse tiltakene i liten grad vil endre likestillingssituasjonen for fremtidens generasjoner når man i liten grad har fått muligheten til å se på likestillingsutfordringene i barnehage og skole. Det var uheldig at mandatet ble avgrenset opp mot forslag som gjelder opplæringssektoren, fremmet i NOU 2019:19 Jenterom, gutterom og mulighetsrom.

FO mener NOU 2019:19 var en viktig og nødvendig gjennomgang av likestillingssituasjonen for barn og unge. Det er skuffende at denne fem år etterpå i liten grad er fulgt opp fra myndighetene. NOUen hadde gode analyser og forslag til tiltak for et mer likestilt samfunn, særlig for barn og unge. Det var flere gode forslag om tiltak som satte tydelig fokus på at barnehage, skole og SFO har ansvar for å gi barn og unge et bevisst forhold til likestilling og kjønnsroller. Likestillingsarbeidet på disse arenaene er viktig for framtidig likestilling mellom kvinner og menn. FO var særlig fornøyd med at utvalget løftet frem strukturelle utfordringer og løsninger for likestilling, og ikke reduserte likestilling til individuelle valg. FO stilte seg bak forslagene til tiltak i NOU 2019:19.

Med vennlig hilsen

Sign.
Marianne Solberg
Forbundsleder

Sign.
Tonje Wejden
Seniorrådgiver